

Karl Ove Knausgård (n. 1968) este un scriitor norvegian cunoscut mai ales pentru cele șase romane autobiografice intitulate sugestiv *Lupta mea* (*Min kamp*). Născut în Oslo, Knausgård a crescut pe insula Tromøya, în Arendal și în Kristiansand, și a făcut studii de artă și literatură la Universitatea din Bergen. A debutat în 1998 cu romanul *Ute av verden*, pentru care a primit Premiul pentru Literatură al Criticilor Norvegieni, acordat pentru prima dată unui roman de debut. Între 1999 și 2002, Knausgård a fost coeditor la *Vagant*, o revistă literară norvegiană fondată în 1988, pentru care a realizat interviuri extrem de interesante cu scriitorii Rune Christiansen și Thure Erik Lund. Al doilea roman, *En tid for alt* (2004), a fost la fel de bine primit de critică și a fost nominalizat la Premiul pentru literatură al Consiliului Nordic și la IMPAC Dublin Literary Award. Consecrarea a venit însă odată cu publicarea, între 2009 și 2011, a seriei de romane autobiografice însumând peste 3500 de pagini, care a devenit unul dintre cele mai mari fenomene literare în Norvegia, cu peste 450 000 de exemplare vândute. În 2010, scriitorul a înființat o mică editură împreună cu Yngve Knausgård (fratele său) și cu Asbjørn Jensen. În 2015–2016 a publicat patru cărți dedicate anotimpurilor: *Om høsten* (*Toamna*), *Om vinteren* (*Iarna*), *Om våren* (*Primăvara*) și *Om sommeren* (*Vara*).

VARA

KARL OVE KNAUSGÅRD

Cu ilustrații de Anselm Kiefer

Traducere din limba engleză
JUSTINA BANDOL

LITERA

București
2020

CUPRINS

IUNIE	11
Aspersoare	13
Castani.....	17
Pantaloni scurți.....	21
Pisici	25
Campinguri	30
Noapte de vară	35
După-amiază de vară.....	39
Inteligență	43
Spumă.....	47
Mesteacăn	52
Limacși	56
Coacăze	60
Ploaie de vară	64
Lilieci	67
Barcă de pescuit.....	71
Lup	75
Lacrimi	79
Mixer electric	84
Jurnal, iunie.....	89

Respect pentru oameni și cărți

IULIE	243
Gazon	245
Cuburi de gheață.....	249
Pescăruși.....	253
Musculițe de otet	257
Cireș	262
Scrubii	265
Viespi.....	270
Spectacol de cascadorie.....	276
Locuri de joacă.....	280
Liliacul	284
Grătar	290
Sting	296
Răscoage.....	300
Câini	304
Gjerstadholmen.....	309
Țântari.....	313
Leșin.....	318
Marmite.....	325
Jurnal, iulie.....	331

AUGUST	413
Haine.....	415
Înghetată	419
Sare	426
Râme	430
Ekelöf.....	434
Bicicletă.....	438
Backer	443
Cinism	447
Prune	451
Piele	455
Fluturi	459
Ouă.....	463
Plenitudine	467
Viespi de pământ.....	470
Circ.....	474
Repetiție.....	478
Pescuit de crabi	481
Buburuze.....	485

ASPERSOARE

Niciodată nu mi-am dat seama cu adevărat că am propriul meu aspersor, era doar unul din lucrurile cu care ne-am ales când am cumpărat casa, la fel ca mașina de tuns iarba, foarfeca de grădinărit, greblele și toate celelalte ustensile necesare într-o curte. Deși am prins de nenumărate ori furtunul de robinetul de pe veranda casei de vară, deși am auzit apa mai întâi fâsâind, apoi năpustindu-se prin el, am văzut jeturile subțiri tâșnind în curte până la vreo cinci metri înălțime, adesea scânteind în soare, și, după ce se legănau încet, căzând într-o parte, doar ca să se ridice din nou și să cadă în partea opusă, cu o mișcare ce mi-a amintit mereu de o mână care se clatină în semn de salut, n-am făcut niciodată legătura cu mine sau cu viața mea, ca și când ceea ce reprezintă aspersoarele nu mă reprezintă pe mine sau, cu alte cuvinte, ca și cum viața pe care o duc aici nu e cu adevărat a mea, ci pur și simplu ceva pe

care se întâmplă să-l fac în clipa de față. A trage o concluzie atât de generală de pe urma a ceva atât de insignifiant ca brațul acesta metalic găurit prin care curge apa poate părea exagerat, doar că, dintre toate lucrurile de care-mi amintesc din verile copilăriei, aspersorul e cel mai emblematic, e obiectul în jurul căruia memoria mea adună cel mai mare număr de stări sufletești și de evenimente și care-mi trezește cele mai multe asociații. Toate casele din cartierul nostru aveau aspersor, și toate aspersoarele erau la fel, așa încât, în zilele de vară când strălucea soarele, filamentele acestea arcuite, scânteietoare, de apă se vedeau pretutindeni. Deseori, peluzele pe care fuseseră instalate erau pustii, de parcă aspersoarele duceau o existență proprie, independentă, ca niște făpturi ale apei mari și prietenoase. Apa cădea pe iarbă cu un sunet aproape neauzit, o stropeală ușoară și fină, care putea fi înăbușită de șuierul șuvoiului din furtun – sau de la robinet, dacă furtunul nu era strâns bine –, deși putea la fel de bine să se transforme în foșnet sau chiar într-o barabană ușoară dacă aspersorul era poziționat în așa fel încât apa să lovească frunzele unui copac sau tufiș. Sunetele acestea, care se înălțau și coborau aparent metodic și răbdător, ca ale unei trude migăloase, și care dădeau și

ele senzația că firul arcuit de apă e o ființă independentă, puteau să dureze toată ziua până la lăsarea întunericului, netulburate de activitatea stăpânilor casei, ba chiar și toată noaptea, deși asta se întâmpla rar, pentru că, cine știe de ce, pe atunci se considera nepotrivit să uzi grădina pe întuneric. La noi acasă, tata manevra aspersorul, nu-mi amintesc s-o fi văzut vreodată pe mama să-l mute din loc, să pornească ori să închidă robinetul, deși nu știu de ce era așa. Robinetul se afla în spălătoria de la subsol, și furtunul ieșea în curte prin fereastra dreptunghiulară îngustă care înăuntru era sus de tot, chiar sub tavan, iar afară era jos, chiar deasupra pământului. Faptul că fereastra nu se putea închide în timp ce tata uda curtea îmi provoca o vagă durere, în timp ce diferența de înălțime de la sol dintre afară și înăuntru exercita asupra mea o atracție magică. Sub toate aspectele ei, vizual și auditiv, dar și ca utilitate în curte, apa care țâșnea din aspersor reprezenta ceva bun în mod absolut. Faptul că eu însumi sunt acum stăpân al unui aspersor și îl pornesc și îl mut de colo colo, în propria mea curte, ar trebui, așadar, să însemne ceva pentru mine, măcar puțin, dacă nu prea mult, căci viața pe care la vremea aceea nu puteam decât s-o observ – viața adulților – a devenit acum a mea,

n-o mai privesc din afară, ci o umplu din interior. Și totuși nu înseamnă, nu simt vreo bucurie deosebită când pornesc aspersorul, nu mai mult decât atunci când întind unt pe o felie de pâine sau când, intrând în casă, îmi scot pantofii. Acum observ din afară lumea copilului, și ce imagine poate fi mai potrivită pentru această asimetrie în viață decât fereastra de la subsol, care e în același timp sus de tot, sub tavan, și jos, chiar deasupra pământului?

CASTANI

În curte, în colțul dintre cele două case, avem un castan înalt de cel puțin douăzeci de metri, poate chiar douăzeci și cinci. Crengile cele mai lungi au peste zece metri de la trunchi, și, când ne-am mutat aici, unul dintre primele lucruri pe care le-am făcut a fost să tai ramurile cele mai joase, fiindcă unele blocau parțial poteca dintre case, iar altele crescuseră peste acoperiș și se rezemau de el. Dar, deși castanul e atât de mare – de la distanță el e ceea ce se vede din gospodăria noastră, nu acoperișurile – și deși m-am cățarat și am tăiat din el, nu l-am băgat niciodată în seamă cu adevărat, nu m-am gândit niciodată la el. De parcă nici n-ar fi existat. Acum mi se pare de neconceput că am trăit timp de cinci ani în apropierea unei ființe atât de masive fără de fapt s-o văd. Ce fenomen e acesta oare, să vezi fără a vedea? Probabil se produce atunci când ceea ce vedem nu se „lipește“ de noi. Dar de

ce anume se „lipesc“, de fapt, lucrurile pe care le vedem? Spunem că ceva le „dă sens“ la un moment dat, ca și cum sensul ar fi ceva pe care îl primim în dar, însă eu cred că în realitate e invers, noi suntem cei care dăm sens lucrurilor pe care le vedem. Iar castanului nostru, la care mă uit acum, în timp ce stau aici și scriu, eu nu-i dădeam nici un sens. Exista și știam că există – nu că m-aș fi ciocnit de el între case –, dar nu însemna nimic pentru mine și, ca atare, nu avea o existență reală.

S-a întâmplat apoi ca în primăvara și vara asta să studiez picturi de Edvard Munch. M-am uitat la toate tablourile lui, de multe ori, și am ajuns să le cunosc bine pe majoritatea. Munch a pictat mai mulți castani, și una dintre imagini m-a emoționat în mod deosebit. Reprezintă un castan pe o stradă de oraș și este pictată aproape impresionist, în sensul că toate suprafețele par mai curând culori decât obiecte solide, mai mult pentru ochi decât pentru mână, mai mult pentru clipa prezentă decât pentru durată. Castanul e în floare, și inflorescențele albe sunt pictate ca niște stâlpișori în mijlocul frunzișului des, unde strălucesc ca niște lămpi. Când mă uit la castanul de afară, florile lui nu seamănă deloc cu florile pictate de Munch – nu arată ca niște linii

verticale, ci ca niște grămăjoare albe pufoase, aranjate în patru sau cinci trepte, și nu sunt perfect albe, ci au tente de bej și de maro. Și totuși tabloul lui Munch a fost cel care, atunci când copacul nostru a înflorit la sfârșit de mai, m-a făcut să-mi dau seama pentru prima dată că avem în curte un castan. La fel și cu copacii de pe strada ce duce în centrul Ystadului – cea care merge paralel cu șinele de cale ferată din port, unde ancorează feriboturile mari dinspre Polonia și dinspre Bornholm. „Dar sunt castani!“, mi-am spus când i-am văzut înfloriți. Și nu a fost numele cel care a contat, nu faptul că acum puteam să declar că sunt castani, pe când înainte nu știusem – căci știusem, am știut tot timpul ce fel de copaci sunt –, era altceva: castanii ocupau acum un loc intim în mintea mea. Și cred că la această intimitate ne referim atunci când vorbim despre autenticitate. Căci intimitatea suspendă în mod radical distanța, care este elementul central al oricărei teorii a alienării formulate în ultimul secol și care reprezintă o forță activă în nevoia noastră de tangibil, perceput ca fiind mai aproape de realitate. Polurile opuse nu sunt modernismul și antimodernismul, progresul și regresul, ele sunt doar consecințe ale echilibrului dintre intimitate și absența ei, depinde unde punem

accentul, iar asta, la rândul său, depinde de ceea ce ne place și de ceea ce vrem de la viața noastră. Vrem să asimilăm castanul, vrem să-l vedem și să-l lăsăm să ocupe un loc înăuntrul nostru, vrem să-i simțim prezența de fiecare dată când trecem pe lângă el, locul lui anume în realitate? Castanul nu articulează, nu exprimă nimic altceva decât pe sine însuși. Și oare nu același lucru e valabil și despre noi – că nu articulăm, nu exprimăm nimic altceva decât pe noi înșine? O prezență anume, într-un loc și un moment anume? Sunt tot mai tentat să privesc exact așa lucrurile: să cred că gândurile sunt pur și simplu ceva care curge prin mine și că aș fi putut la fel de bine să fiu altcineva; esențial nu e cine sunt, ci faptul că sunt, și la fel și castanul, pe care-l văd acum pe fereastră înălțându-se tăcut afară, în volbura lui de frunze verzi și flori albe.

PANTALONI SCURȚI

Azi port pantaloni scurți. Sunt verde-oliv, îmi ajung până puțin deasupra genunchiului și, cu toate că, pe căldură, sunt mai confortabili decât pantalonii lungi, au ceva vag neplăcut, mă fac parcă mai mic, ca și când aș fi prea bătrân pentru ei. Însăși denumirea lor, „pantaloni scurți“, e infantilă în simplitatea ei descriptivă, ca un termen creat de copii, la fel ca „înghețată pe băț“, „căsuță în copac“, „treabă mică“, „loc de joacă“. Dacă scriu în schimb că azi mi-am pus un „șort“, mă simt ceva mai puțin pueril, și, dacă adaug că e verde-kaki, nu mai sună de parc-aș fi îmbrăcat ca un băiat de zece ani, ci mai degrabă ca un tânăr de douăzeci și ceva care se pregătește să plece la un festival de muzică. La mijlocul anilor '90 am citit un roman care mi-a făcut o impresie puternică și care a dat formă anumitor înclinații și zone dinăuntrul meu rămase până atunci nedefinite. E vorba de *Copilul furat*, romanul